

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Miejsce na naklejkę.
Sprawdź, czy kod na naklejce to
E-100.

Jeżeli tak – przyklej naklejkę.
Jeżeli nie – zgłoś to nauczycielowi.

EGZAMIN MATURALNY Z HISTORII

POZIOM ROZSZERZONY

DATA: **17 maja 2021 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **9:00**

CZAS PRACY: **180 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **50**

Instrukcja dla zdającego

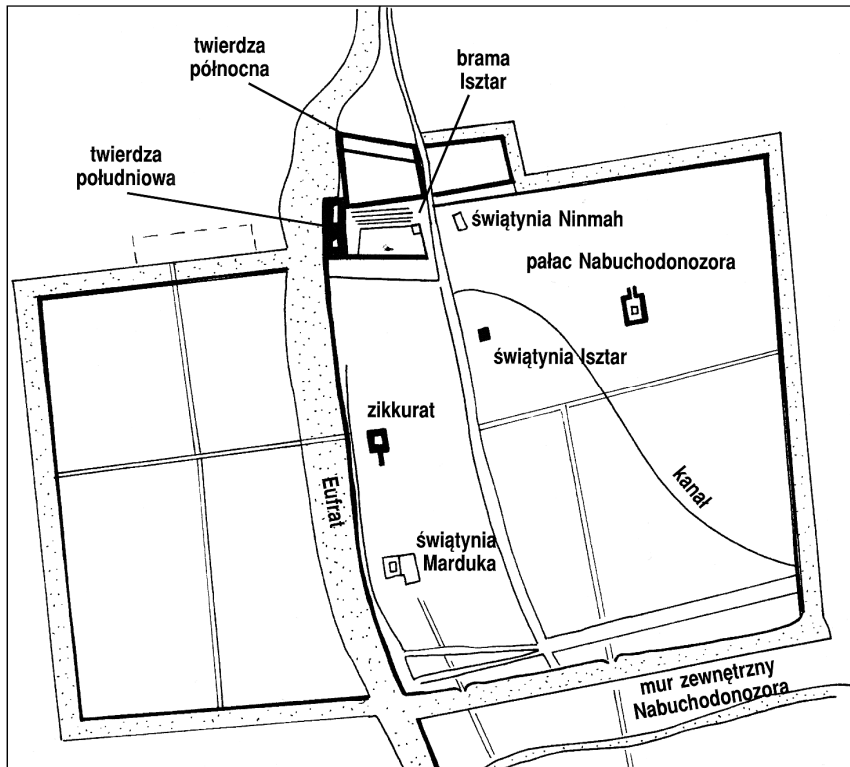
1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 39 stron (zadania 1–26).
Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Zapoznaj się uważnie ze źródłami, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj tylko na podstawie źródeł i tylko własnymi słowami – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tyłu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.
3. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu albo pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
7. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
8. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

EHIP-R0-**100**-2105

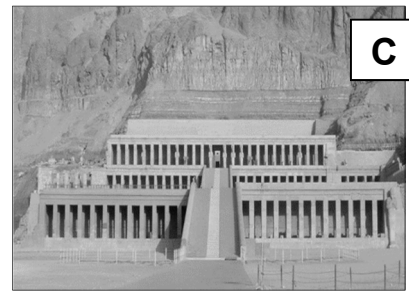
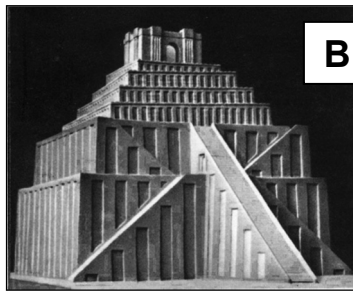
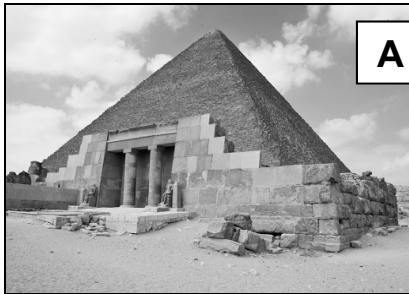
Zadanie 1. (0–1)

Źródło 1. Plan miasta starożytnego

Wielka historia świata, t. 2, Bielsko Biala 1998, s. 90.

Źródło 2. Ilustracje budowli starożytnych

<https://sites.google.com>

Podaj nazwę miasta przedstawionego w źródle 1. oraz literę, którą oznaczono ilustrację budowli (źródło 2.) związanej z tym miastem.

Nazwa miasta:

Litera:

Zadanie 3. (0–1)

Ilustracja budowli starożytnej

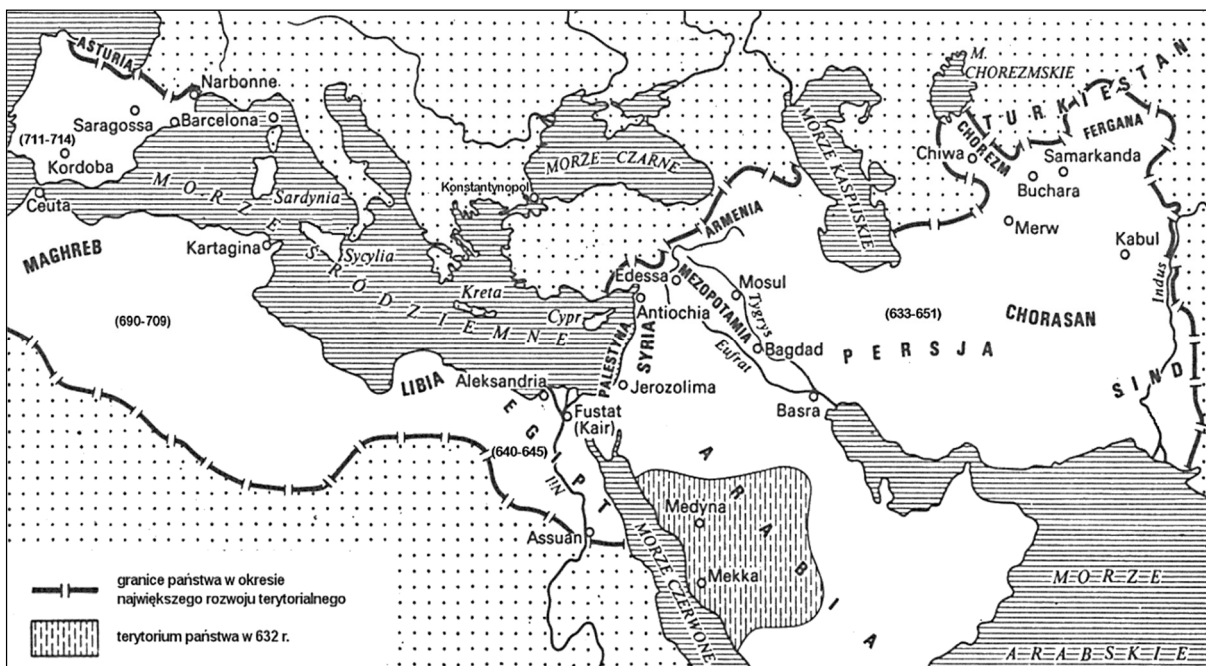
<https://pixabay.com/pl>

Sformułuj dwa argumenty na poparcie tezy, że zaprezentowana na ilustracji budowla jest przykładem zarówno greckich, jak i rzymskich rozwiązań w dziedzinie architektury.

-
-

Zadanie 4. (0–1)

Źródło 1. Basen Morza Śródziemnego oraz Bliski i Środkowy Wschód w VII–VIII wieku

J. Dowiąt, *Historia* [...], Warszawa 1987, s. 182.

Źródło 2. Fotografie wystroju wewnętrznego budowli sakralnych

A

B

<https://www.thenationalnews.com>; <https://fineartamerica.com>

Rozstrzygnij, który z przedstawionych w źródle 2. obiektów – A czy B – powstał w następstwie zmian terytorialnych ukazanych w źródle 1. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do mapy i wybranej fotografii.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

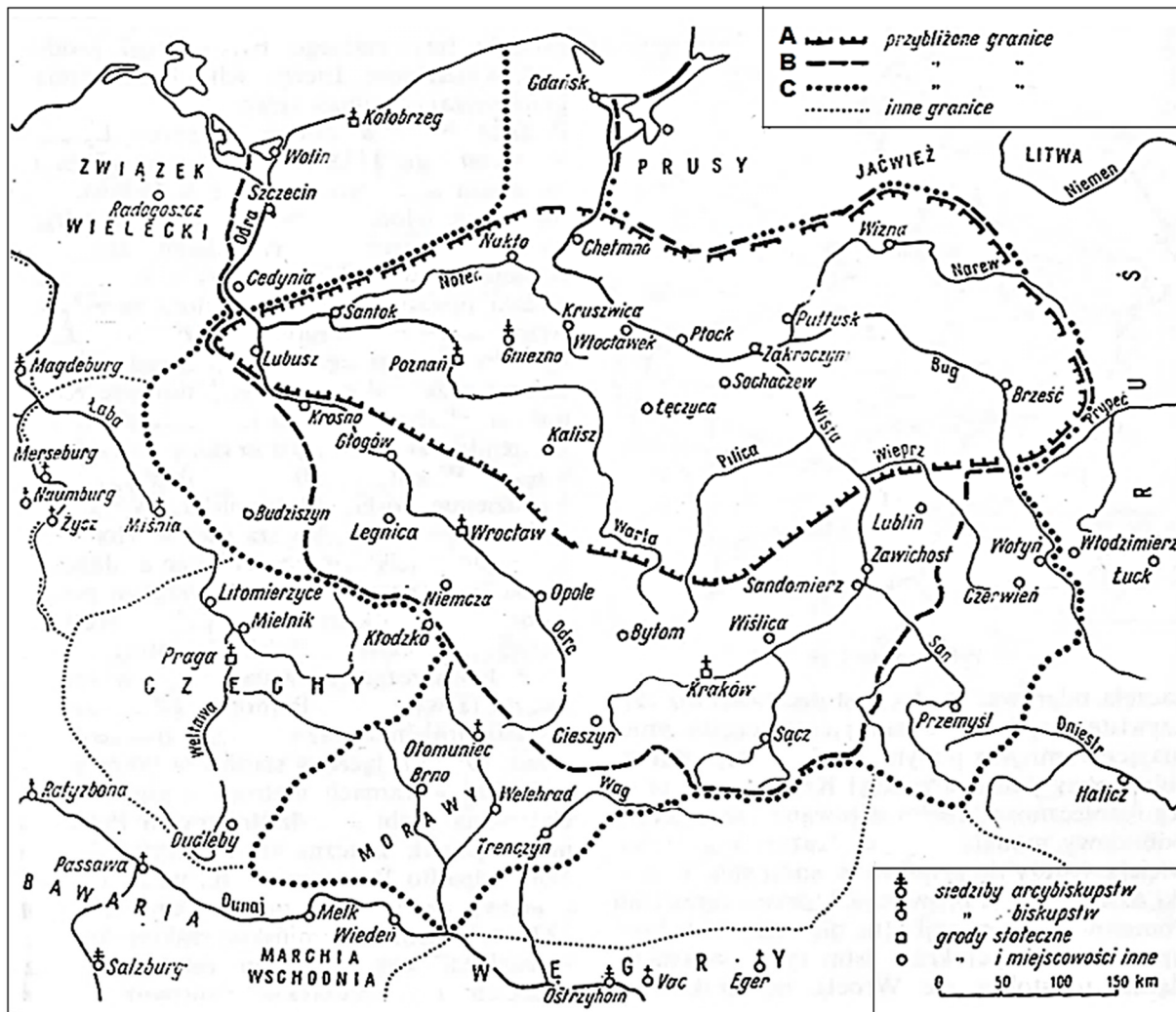
.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	3.	4.
	Maks. liczba pkt	1	1
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 5. (0–1)

Mapa. Ziemie polskie pod panowaniem pierwszych Piastów (966–1020 r.)

Encyklopedia historii gospodarczej do 1945, t. 2, Warszawa 1981, s. 395.

Rozstrzygnij, która z granic – A, B czy C – przedstawia obszar państwa Piastów z roku zjazdu gnieźnieńskiego. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do treści mapy.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

Zadanie 6.**Fragment opracowania historycznego**

W samym centrum zagrożenia znajdowały się Węgry. Unia Korony św. Stefana z potężną wówczas monarchią polsko-litewską wydawała się rozwiązaniem idealnym i zyskiwała coraz więcej zwolenników na Węgrzech, a rzecznikiem jej stała się Stolica Apostolska. [...] W marcu 1440 r. odbyło się w Krakowie uroczyste przekazanie korony węgierskiej Władysławowi, w dwa miesiące później znalazł się Władysław na Węgrzech, a w lipcu został koronowany.

J. Wyrozumski, *Historia Polski* [...], Warszawa 1983, s. 204.

Zadanie 6.1. (0–1)

Rozstrzygnij, czy w tekście jest mowa o pierwszej w historii unii polsko-węgierskiej. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

Zadanie 6.2. (0–1)

Wyjaśnij, o jakim zagrożeniu jest mowa w tekście. W odpowiedzi odwołaj się do faktografii.

.....

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	5.	6.1.	6.2.
	Maks. liczba pkt	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 7. (0–1)

Źródło 1. Ilustracja fasady katedry w Kolonii

<https://eu.lumas.com>

Źródło 2. Fotografie wnętrza kościołów

<https://pl.wikipedia.org>

Rozstrzygnij, na której fotografii ze źródła 2. – A czy B – przedstawiono wnętrze charakterystyczne dla stylu zilustrowanego w źródle 1. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do dwóch widocznych cech tego stylu.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

-
-

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	7.
	Maks. liczba pkt	1
	Uzyskana liczba pkt	

Zadanie 8.

Źródło 1. Fragment kroniki

Przyrzekł [ten władca] wszystkie granice Królestwa Polskiego (opatrzyć), w szczególności zaś zobowiązał się sam, swoimi ludźmi, własnym kosztem i staraniem odzyskać Pomorze; dalej, jeśli wspomniany król Polski Kazimierz zejdzie bez męskiego potomstwa, [a on] po nim na Królestwie nastąpi, nie wnosić na urząd starościński żadnego cudzoziemca.

Kronika [...], Kraków 2001, s. 29.

Źródło 2. Fragment dokumentu z epoki

Najjaśniejsza pani, [...] przyjmij wielkiego księcia [...] za syna i oddaj mu w małżeństwo najukochańszą córkę swoją [...], królowę polską. [...] Wielki książę [...], ze wszystkimi swoimi braćmi, [...] chce, życzy i pragnie przyjąć wiarę katolicką świętego rzymskiego kościoła. [...] Nareszcie tenże wielki książę [...] obiecuje ziemie swoje [...] do Korony Królestwa Polskiego na zawsze włączyć [applicare].

W. Uruszczak, Państwo [...], Warszawa 1999, s. 67.

Zadanie 8.1. (0–2)

Uzupełnij tabelę – w odpowiednie miejsca wpisz nazwy państw, z którymi Polska zawarła układ, a także nazwy dynastii, z których wywodzili się władcy tych państw w momencie zawierania układu.

	Nazwa państwa	Nazwa dynastii
Źródło 1.		
Źródło 2.		

Zadanie 8.2. (0–1)

Rozstrzygnij, które ze źródeł opisuje wydarzenie chronologicznie późniejsze. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu źródeł.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 9.

Źródło 1. Ilustracje przedstawiające duchownych

<https://encyklopedia.pwn.pl>

Źródło 2. Fragment opracowania historycznego

Zakon [...] od początku miał się składać z elity intelektualnej, poddanej, przed przyjęciem ślubów, wieloletnim studiom i doświadczeniom. Zakon był ściśle zhierarchizowany, jego zwierzchnicy podlegali wprost papieżowi [...]. Działalność [...] skupiała się w punktach węzłowych ówczesnego społeczeństwa. Oni otaczali królów i książąt w charakterze kaznodziei i spowiedników. Oni też zorganizowali sieć szkół na dobrym poziomie [...]. Nie rezygnowali również z misji zamorskich.

A. Wyczański, *Historia powszechna* [...], Warszawa 1983, s. 153.

Zadanie 9.1. (0–1)

Rozstrzygnij, która z ilustracji odnosi się do zakonu opisanego w tekście. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do tekstu i elementów graficznych wybranej ilustracji.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:
.....
.....
.....
.....

Zadanie 9.2. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

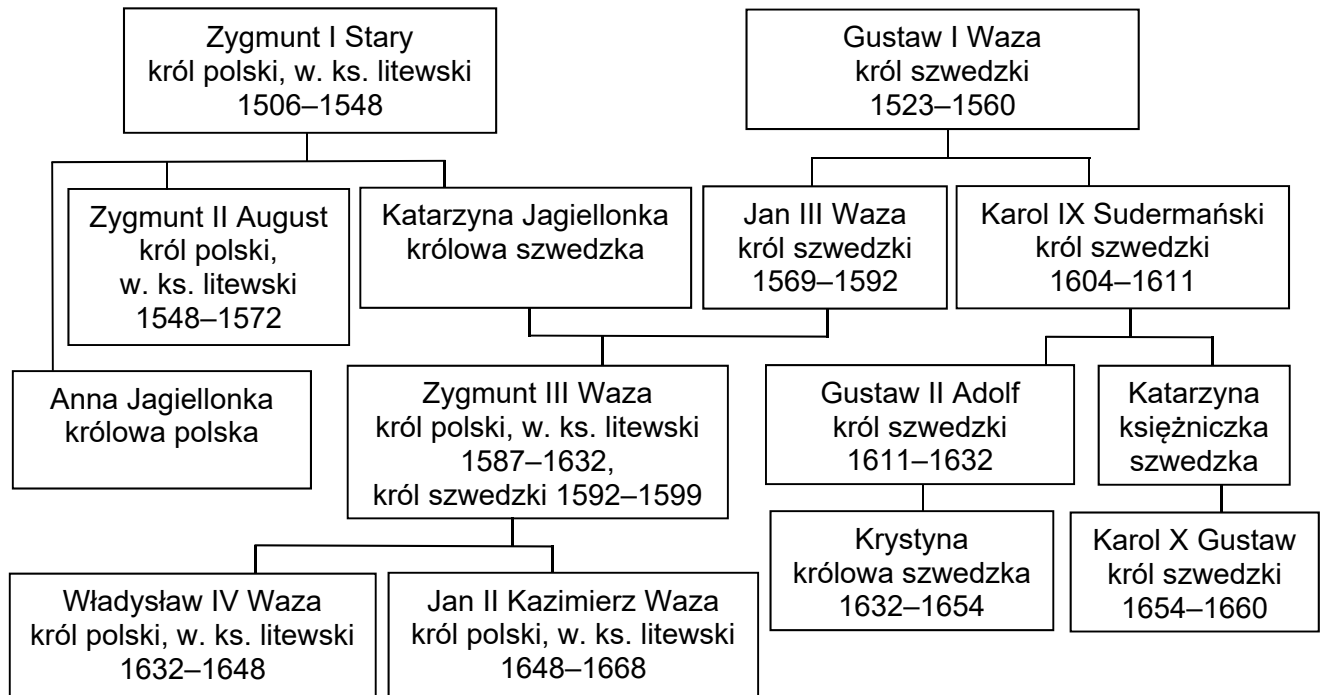
Założycielem zakonu, o którym mowa w źródle 2., był

- A. Benedykt z Nursji.
- B. Ignacy Loyola.
- C. Franciszek z Asyżu.
- D. Dominik Guzman.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	8.1.	8.2.	9.1.	9.2.
	Maks. liczba pkt	2	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 10.

Źródło 1. Tablica genealogiczna Jagiellonów i Wazów [fragment]

Objaśnienia:

Uwzględniono wybranych władców; w opisach podano daty panowania; w. ks. – wielki książę.

Na podstawie: T. Jurek, E. Kizik, *Historia Polski do 1572*, Warszawa 2013, s. 746;
Wielka encyklopedia PWN, red. J. Wojnowski, t. 29, s. 39.

Źródło 2. Fragmenty opracowania historycznego

Fragment A

[Król ten] zorientowawszy się, że sam nie połknie polskiej zdobyczy, zwrócił się o pomoc do elektora brandenburskiego, przyrzekając mu w zamian nie tylko Warmię, lecz również Wielkopolskę oraz uznanie pełnej suwerenności Prus Książęcych. Trzecim współrealizatorem projektu rozbioru Polski miał być książę Jerzy II Rakoczy.

Fragment B

Nakładanie się konfliktów wyznaniowych na polityczne utrudniało osiągnięcie porozumienia między królem a rokoszanami. Po przewlekłych i bezpłodnych pertraktacjach obie strony chwyciły za oręż. W lipcu [...] wojskom królewskim udało się pod Guzowem (koło Radomia) pokonać główne siły przeciwników. W rok później upokorzony [przywódca rokoszan] musiał przeprosić króla na posiedzeniu senatu w Krakowie.

Fragment C

Armia rosyjska, dowodzona przez bojara Szeina, obległa [...] Smoleńsk, mocno jednak ufortyfikowany przez Polaków. [Król] pospieszył na odsiecz twierdzy, a jego sukcesy militarne zmusiły Moskwę do podpisania pokoju w Polanowie [...]; Polska zachowywała wszystkie zdobycze terytorialne, przyznane jej w rozejmie deulińskim, król zaś zrzekał się pretensji do tronu carskiego.

H. Samsonowicz, J. Tazbir, T. Łebkowski, T. Nałęcz, *Polska [...]*, Warszawa 2003, s. 166, 182, 194.

Zadanie 10.1. (0–1)

Każdemu fragmentowi tekstu ze źródła 2. przyporządkuj uczestniczącego w opisanych tam wydarzeniach władcę ze źródła 1. Odpowiedzi zapisz poniżej.

Fragment A –

Fragment B –

Fragment C –

Zadanie 10.2. (0–1)

Na podstawie tablicy genealogicznej i własnej wiedzy oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Początek wojen Rzeczypospolitej ze Szwecją w XVII wieku jest związany z osobą uwzględnionego w źródle 1. stryja Zygmunta III Wazy.	P	F
2.	W momencie wybuchu wojny trzydziestoletniej na tronie Szwecji zasiadała kobieta.	P	F
3.	Jeden z uwzględnionych na tablicy genealogicznej władców Rzeczypospolitej abdykował.	P	F

Zadanie 11. (0–1)**Fragment dedykacji dla żony hetmana Zofii Chodkiewiczowej**

Tę pracę moję Waszej Miłości [...] oddawam i dedykuję naonczas, gdy o sławnym zwycięstwie, które Jego Mość Pan Hetman Małżonek Waszej Miłości nad nieprzyjacielem odniósł, szczęśna nowina doszła [...]. Pan Małżonek, jako prawdziwy ojczyzny miłośnik, a czuły w powinności swej hetman, gardło i zdrowie swe na obronę religiję katolickię i miłej Ojczyzny [chwałę] ochotnie niesie. Któremu aby Pan Bóg zwycięstwo nad wiarołomcą Sudermanem dać raczył, wszyscy, którzy Ojczyźnie miłej i dobru Rzeczypospolitej z serca sprzyjamy, jego świętej miłości prosimy.

Żywot świętego Kazimierza [...], oprac. J. Okoń, K. Gara, Warszawa 2016, s. 68–69.

Udowodnij, podając dwa argumenty, że przedstawiona w tekście charakterystyka hetmana zawiera elementy typowe dla kultury sarmackiej.

-
-

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	10.1.	10.2.	11.
	Maks. liczba pkt	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 12.

Fragment aktu zawiązania konfederacji

My, senatorowie, ministrowie [Rzeczypospolitej], urzędnicy kor[onni], tudzież urzędnicy, dygnitarze i rycerstwo kor[onne], widząc, że już dla nas nie masz [Rzeczypospolitej], iż sejm dzisiejszy, na niedziel tylko sześć zwołany, przywłaszczywszy sobie władzę prawodawczą na zawsze [...], ciągle ją ze wzgardą praw uzurpując, połamali prawa kardynalne, zmiotł wszystkie wolności szlacheckie, [...] nową formę rządu, za pomocą mieszczan, ułanów, żołnierzy, narzuconą sukcesję tronu postanowił, królowi od przysięgi, na *pacta conventa* wykonanej, uwolnić się dozwolił, władzę królów rozszerzył, rzeczpospolitą w monarchię zamienił, szlachtę bez posesji od równości i wolności odepchnął, wolę narodu, w instrukcjach wojewódzkich daną, [...] sam pod konfederacją sejmując, konfederować się całemu narodowi, prócz siebie, zakazał [...], w wojnę szkodliwą przeciwko Rosji, sąsiadki naszej najlepszej, najdawniejszej z przyjaciół i sprzymierzeńców naszych, wplątać nas usiłował [...]. [P]rzeciwno wszystkim prawom i ustawom na tym sejmie wypadłym, które by wolność Rzeczpltej obalały [...], konfederujemy się i wiążemy się węzłem nierozzerwanym konfederacji [...]. [O]braliśmy sobie za marszałka J.W. Stan[isława] Szczęsnego Potockiego, generała kor[onnego] artylerii [...], a za wodzów wojsk kor[onnych] przy konfederacji i jej władz będących J.W. Ksawerego Branickiego, w[ielkiego] kor[onnego], Seweryna Rzewuskiego poln[ego] kor[onnego] hetmanów.

Wiek XVI–XVIII w źródłach [...], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999, s. 438.

Zadanie 12.1. (0–1)

Rozstrzygnij, czy cytowany dokument jest aktem zawiązania konfederacji barskiej czy targowickiej. Odpowiedź uzasadnij, podając dwa argumenty.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

-
-

Zadanie 12.2. (0–1)

Wymień dwa przykłady praw kardynalnych, których połamanie zarzucili sejmowi w cytowanym dokumencie konfederacji.

-
-

Zadanie 13. (0–1)

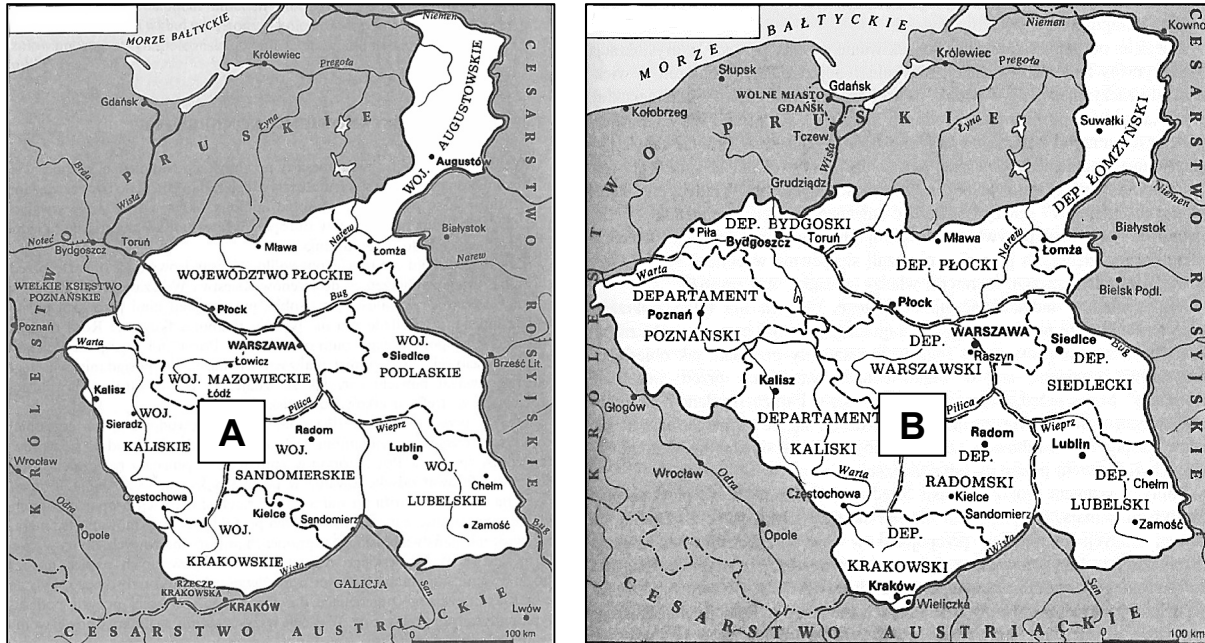
Źródło 1. Fragment konstytucji

Artykuł 5. Korona książęca [...] jest dziedziczną w osobie Króla Saskiego, jego potomków, dziedziców i następców w porządku następstwa ustanowionego w domu saskim.

Artykuł 6. Rząd jest w osobie króla. On sprawuje w całej swojej zupełności urządowanie władzy wykonawczej. Od niego wychodzą projekta ustaw.

Wiek XIX w źródłach [...], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999, s. 40.

Źródło 2. Mapy przedstawiające terytoria dwóch państw

H. Samsonowicz i inni, *Polska na przestrzeni wieków*, Warszawa 2007, s. 389, 402.

Rozstrzygnij, na terytorium którego z zaprezentowanych w źródle 2. państw – A czy B – obowiązywała konstytucja zacytowana w źródle 1. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu źródeł.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

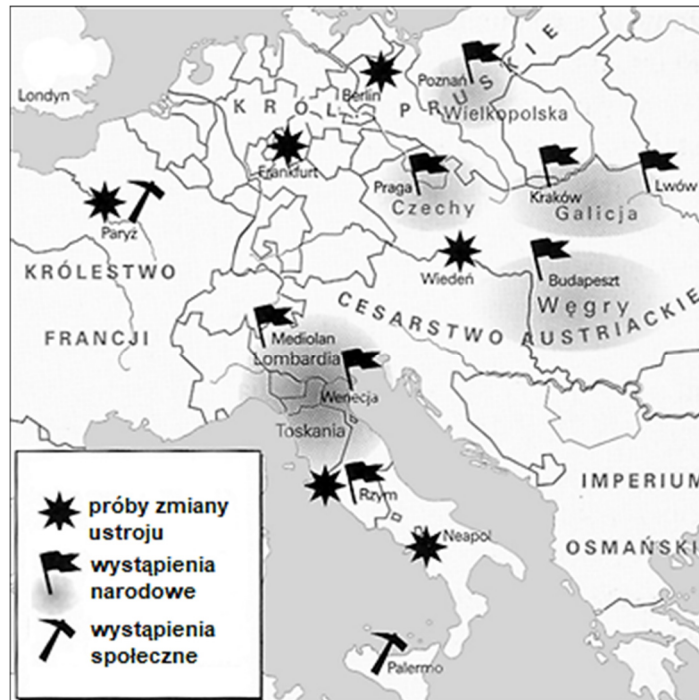
.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	12.1.	12.2.	13.
	Maks. liczba pkt	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 14.

Źródło 1. Mapa. Wystąpienia społeczne i narodowe w Europie

A. Radziwiłł, W. Roszkowski, *Historia* [...], Warszawa 1998, s. 199.

Źródło 2. Fragment opracowania historycznego

[N]ajbardziej dojrzałym owocem [prac parlamentu] było ogłoszenie [...] konstytucji zjednoczonych, federacyjnych Niemiec, które miały mieć cesarza, wspólny rząd, dwuizbowy parlament i czarno-złoto-czerwona flagę. Na cesarza wybrano króla Prus Fryderyka Wilhelma IV, lecz ów nie wykazał zainteresowania dla [tej] korony, która – jak się wyraził – „załatwiała rysztykiem”.

A. Chwalba, *Historia powszechna. Wiek XIX*, Warszawa 2011, s. 321.

Zadanie 14.1. (0–1)

Podaj stosowaną w historiografii nazwę wydarzeń przedstawionych na mapie oraz rok, w którym się rozpoczęły.

Nazwa wydarzeń: Rok:

Zadanie 14.2. (0–1)

Rozstrzygnij, czy do wydarzeń opisanych w tekście doszło w trakcie wystąpień przedstawionych na mapie. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....
.....
.....
.....

Zadanie. 15. (0–1)

Źródło 1. Sytuacja przemysłowa w jednym z zaborów

Ropa naftowa, od dawna służąca chłopom [tego regionu] do różnych celów gospodarskich, zaczęła od wynalazku Łukasiewicza [...] stanowić ważny produkt przemysłowy, zaspokajający potrzeby [...] miast, kolei i przemysłu. W 1867 r. użyto pierwszego silnika parowego do napędu urządzenia wiertniczego, a w 1884 r. wprowadzono nowoczesną kanadyjską metodę udarową. Nowe metody techniczne wymagały kapitałów. Większość z nich napływała z zagranicy [...]. [N]a początku XX w. [region ten dostarczał] 5% światowego wydobycia ropy.

A. Jeziński, C. Leszczyńska, *Historia gospodarcza Polski*, Warszawa 2002, s. 190.

Źródło 2. Fragment wspomnień

Moje pokolenie nie pamiętało już szkół niemieckich, [...] węszących wszędzie zdradę i spisak [...], brania do wojska na dwanaście lat i powszechnego zakazu używania języka polskiego w każdym, nawet najniższym urzędzie. Chodziłem już do polskiej szkoły. Wprawdzie historia Polski była przedmiotem nadobowiązkowym i wykładanym w czasie wolnego od nauki popołudnia, ale uczono jej na podstawie źródeł polskich [...]. Czytywało się dzienniki polskie, a cenzura ich była dość łagodna, leczyl polski lekarz, sędzia polski sądził, teatr polski nas bawił. Obchodziliśmy wszystkie święta narodowe, cóż więc dziwnego, że zacierała się w nas młodych [...] świadomość, że się jest poddanym obcego państwa.

A. Wysocki, *Sprzed pół wieku*, Kraków 1958, s. 27–26.

Rozstrzygnij, czy oba źródła dotyczą tego samego zaboru. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do zawartych w nich informacji.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:
.....
.....
.....
.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	14.1.	14.2.	15.
	Maks. liczba pkt	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 16. (0–1)

Źródło 1. Sonet Emmy Lazarus z 1883 roku umieszczony na cokole Statui Wolności w Nowym Jorku w 1903 roku

Nie niczym grecki gigant ze spiżu odlany,
Ze stopami po obu stronach morskiej toni,
Młoda, mocna kobieta, trzymająca w dłoni
Pochodnię, stanie dumnie u portowej bramy.
A światło jej pochodni to piorun schwytyany,
Uciezka Uciśnionych jej imię, bo chroni.
Głosi ona gościnę wszystkim, co pogoni
Uszli i przybywają do krain nieznanych.
„Stare kraje, swą dawną zachowajcie chwałę” –
Wykrzykuje bez przerwy niemymi wargami –
„Dajcie mi tylko swoich biednych tłumy całe,
Obejmę ich gościnnie mymi ramionami.
Przyślijcie mi bezdomnych gromady niemałe,
Dla nich podnoszę lampę nad portu wodami.”

(tłum. Wiktor J. Darasz)

<https://sites.google.com>

Źródło 2. Karykatura amerykańska z 1880 roku

Amerykańska Arka
Schronienia

wojna

Darmowa edukacja
Darmowa ziemia
Wolność słowa
Wolność głosowania
Darmowy obiad

Żadnych uciążliwych podatków
Żadnych kosztownych królów
Żadnej obowiązkowej służby wojskowej
Żadnych więzów i lochów

<https://www.lincolncottage.org>

Porównaj wymowę ideową sonetu (źródło 1.) oraz karykatury (źródło 2.). W odpowiedzi odwołaj się do treści obu źródeł.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 17. (0–1)

Fotografia z XIX wieku

<https://art.nelson-atkins.org>

Podaj nazwę wynalazku, przy którym stoi ukazana na fotografii kobieta, i wyjaśnij cywilizacyjne znaczenie jego upowszechnienia.

Nazwa wynalazku:

Wyjaśnienie:

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	16.	17.
	Maks. liczba pkt	1	1
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 18.

Źródło 1. Fragment dokumentu z epoki

[B]y ziemie polskie, przez waleczne ich wojska ciężkimi ofiarami panowaniu rosyjskiemu wydarte, do szczęśliwej wywieść przyszłości, [...] Cesarz Austrii i Apostolski Król Węgier oraz [...] Cesarz Niemiecki ułożyli się, by z ziem tych utworzyć państwo samodzielne z dziedziczną monarchią i konstytucyjnym ustrojem. [...] We własnej armii nadal żyć będą pełne sławy tradycje wojsk polskich dawniejszych czasów i pamięć walecznych polskich towarzyszy broni we wielkiej obecnej wojnie. Jej organizacja, wykształcenie i kierownictwo uregulowane będą we wspólnym porozumieniu.

Wiek XX w źródłach [...], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999, s. 64–65.

Źródło 2. Karykatura

<https://cyfrowe.mnw.art.pl>

Źródło 3. Fragment pamiętnika księżnej Marii Zdzisławowej Lubomirskiej

Ten druk wart by w ramki oprawić! Trudno o kubek zimniejszej wody na ugaszenie germanofilskich zapałów. Czy Niemcy popadli w głupotę ludzi potępionych, czy też NAS mają za skończonych durniów? Przychodzi na myśl, że ogłoszona niepodległość jest tylko nęcącym wyrazem przykrywającym istotne dążenia aneksyjne. Niemcy widocznie żadnych swobód dać nam nie chcą, tylko liczą, że stworzą rzekomy rząd polski, posłuszne narzędzie w ich rękach dla uformowania wojska.

E. Lenard, Z. Morawski, A. Żuberek, *Historia w tekstach źródłowych* [...], Warszawa 2003, s. 105.

Zadanie 18.1. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Zacytowany w źródle 1. dokument został wydany

- A. po utworzeniu Rady Regencyjnej Królestwa Polskiego.
- B. przed wymarszem Kompanii Kadrowej Józefa Piłsudskiego.
- C. przed ogłoszeniem tzw. 14 punktów Thomasa Woodrow Wilsona.
- D. po utworzeniu Błękitnej Armii we Francji.

Zadanie 18.2. (0–1)

Rozstrzygnij, czy opinia wyrażona w źródle 3. na temat dokumentu zacytowanego w źródle 1. jest zgodna z wymową karykatury (źródło 2.). Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

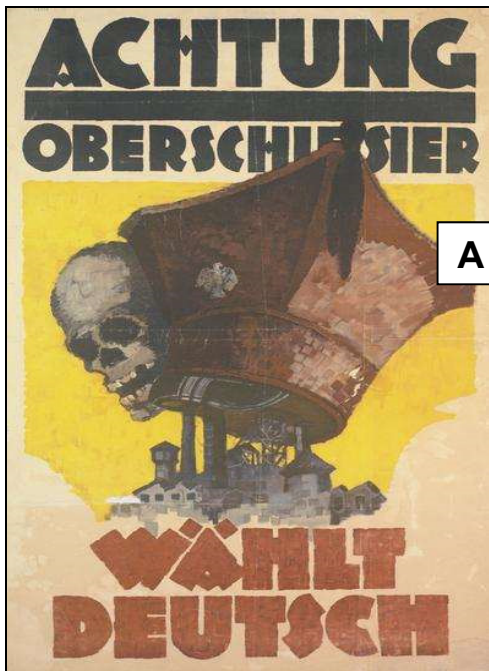
.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	18.1.	18.2.
	Maks. liczba pkt	1	1
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 19.

Materiały propagandowe

Tłumaczenie napisów: *Uwaga, Górnoszlązacy. Wybierajcie Niemcy.*

<https://www.europeana.eu/portal/pl>; <https://culture.pl>

Zadanie 19.1. (0–1)

Rozstrzygnij, czy treść plakatów A i B odnosi się do tego samego wydarzenia historycznego. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do treści każdego z nich.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

Zadanie 19.2. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Wydarzenie, do którego odwołuje się plakat A, było realizacją postanowień

- A. traktatu wersalskiego.
- B. traktatu ryskiego.
- C. konferencji w Jałcie.
- D. konferencji w Poczdamie.

Zadanie 20. (0–1)

Gutenberg i prasa drukująca miliardy – niemiecki rysunek satyryczny z 1923 roku

Tłumaczenie napisu: *Tego nie chciałem!*

<https://www.thepostil.com>

Podaj nazwę zjawiska, do którego komentarzem jest przedstawiony rysunek, i wyjaśnij polityczną przyczynę tego zjawiska.

Nazwa zjawiska:

Wyjaśnienie:

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	19.1.	19.2.	20.
	Maks. liczba pkt	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 21. (0–1)

Fotografia medalistek igrzysk olimpijskich w rzucie oszczepem (od lewej: Tilly Fleischer – złoto, Maria Kwaśniewska – brąz, Luise Krüger – srebro)

<https://www.porta-polonica.de>

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych, a następnie uzasadnij swój wybór.

Fotografia została wykonana podczas igrzysk olimpijskich, które odbyły się w roku

- A. 1928.
- B. 1932.
- C. 1936.
- D. 1940.

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

Zadanie 22. (0–2)

Fotografia starej tablicy pamiątkowej w Katyniu

Napis na tablicy: Ofiarom faszyzmu – oficerom polskim, rozstrzelanym przez hitlerowców w 1941 roku.

<https://dzieje.pl>

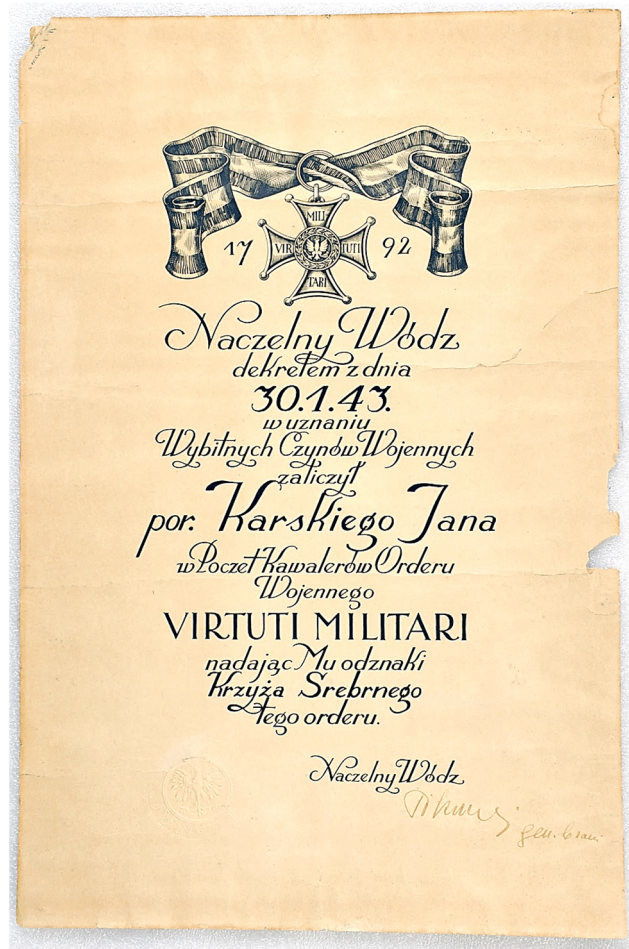
Wyjaśnij, podając dwa argumenty, dlaczego ukazana na fotografii tablica pamiątkowa jest jednym z przykładów kłamstwa katyńskiego.

-
-

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	21.	22.
	Maks. liczba pkt	1	2
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 23.

Dokument z okresu II wojny światowej

<https://www.polityka.pl>

Zadanie 23.1. (0–1)

Podaj nazwisko Naczelnego Wodza, który podpisał przedstawiony w źródle dokument.

.....

Zadanie 23.2. (0–1)

Wyjaśnij, w uznaniu jakich wybitnych czynów wojennych porucznik Karski otrzymał order. W odpowiedzi odwołaj się do faktografii.

.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 24. (0–2)

Fragmenty opracowania historycznego

Fragment A

Rosnące częściowo pod wpływem polskiej „odwilży” ożywienie społeczne napotkało [...] twarde opór stalinowskiego kierownictwa partyjnego. [...] Na ulicach [stolicy] gromadziły się tłumy manifestantów. [W październiku] doszło do pierwszych starć z policją [...]. [Nowy premier] oświadczył, że [państwo] występuje z Układu Warszawskiego i przechodzi do pełnej demokracji parlamentarnej. [Wtedy] nastąpiła decydująca inwazja Armii Radzieckiej. [...] W walkach zginęło kilkadziesiąt tysięcy ludzi, a kilkaset tysięcy uszło przez granicę do Austrii.

Fragment B

Odnowa życia publicznego [...] zataczała szersze kręgi [...], ograniczono cenzurę [...], ogłoszono amnestię [...], uchwalono ustawę o rehabilitacjach [...], wprowadzono swobodę wyjazdów zagranicznych i reformy gospodarcze. Nie kwestionowano natomiast przyjaźni z ZSRR i udziału [...] w Układzie Warszawskim ani podstaw systemowych [...]. Otwarcie manifestowano sympatię do ofiar represji pomarcowych w PRL. [...] Kreml zareagował na manifest *2000 słów* brutalnym atakiem. [...] Rozpoczęła się inwazja wojsk ZSRR, PRL, NRD, Węgier i Bułgarii [...]. Atak nastąpił głównie z terytorium PRL i NRD.

W. Roszkowski, *Półwiecze*. [...], Warszawa 2005, s. 115–117, 193–195.

Uzupełnij tabelę – wpisz we właściwe miejsca nazwy państw, które padły ofiarą inwazji wspomnianych we fragmentach A i B, oraz daty roczne tych inwazji.

	Nazwa państwa	Rok
Fragment A		
Fragment B		

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	23.1.	23.2.	24.
	Maks. liczba pkt	1	1	2
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 25.

Fragment opracowania historycznego

Annus mirabilis – tak Sir Ralf Dahrendorf, słynny socjolog brytyjski, nazwał [ten rok], odnosząc się do wydarzeń, które rozegrały się na znacznej połaci Europy, od Warszawy po Sofię. To łacińskie określenie można przetłumaczyć jako „rok zadziwiający” lub też „rok cudów”. Na pierwszy rzut oka tak to rzeczywiście wyglądało: istniejący od siedemdziesięciu lat Związek Radziecki, który od lat ponad czterdziestu był supermocarstwem, miał bazy wojskowe i zwasalizowane rządy od Nikaragui przez Angolę po Wietnam, nagle, w ciągu kilku miesięcy [...], utracił kontrolę nad swoim środkowoeuropejskim dominium, które w 1945 r. było zaczątkiem jego imperium.

Polski wiek XX. [...], red. K. Persak i P. Machcewicz, t. 4, Warszawa 2011, s. 233.

Zadanie 25.1. (0–1)

Podaj stosowaną w historiografii nazwę wydarzeń, których dotyczy przytoczony opis.

.....

Zadanie 25.2. (0–1)

Wyjaśnij, dlaczego w najnowszej historii Polski opisany w tekście *rok cudów* jest uznawany za przełomowy. W odpowiedzi odwołaj się do jednego wydarzenia.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 26. (0–12)

Zadanie zawiera pięć tematów. Wybierz jeden z nich do opracowania.

1. Porównaj ustrój demokratycznych Aten i republikańskiego Rzymu.
2. Scharakteryzuj stosunki polsko-krzyżackie w XV wieku.
3. Złoty wiek w dziejach Rzeczypospolitej szlacheckiej nie był legendą czy mitem, lecz był faktem historycznym. Uzasadnij słuszność powyższej tezy, charakteryzując polityczne i kulturowe osiągnięcia XVI wieku.
4. Opisz ekonomiczne i społeczne konsekwencje rewolucji przemysłowej w Europie w XIX wieku. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe (s. 29–30).
5. Scharakteryzuj i oceń relacje państwo-Kościół w okresie komunistycznych rządów w Polsce. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe (s. 31–32).

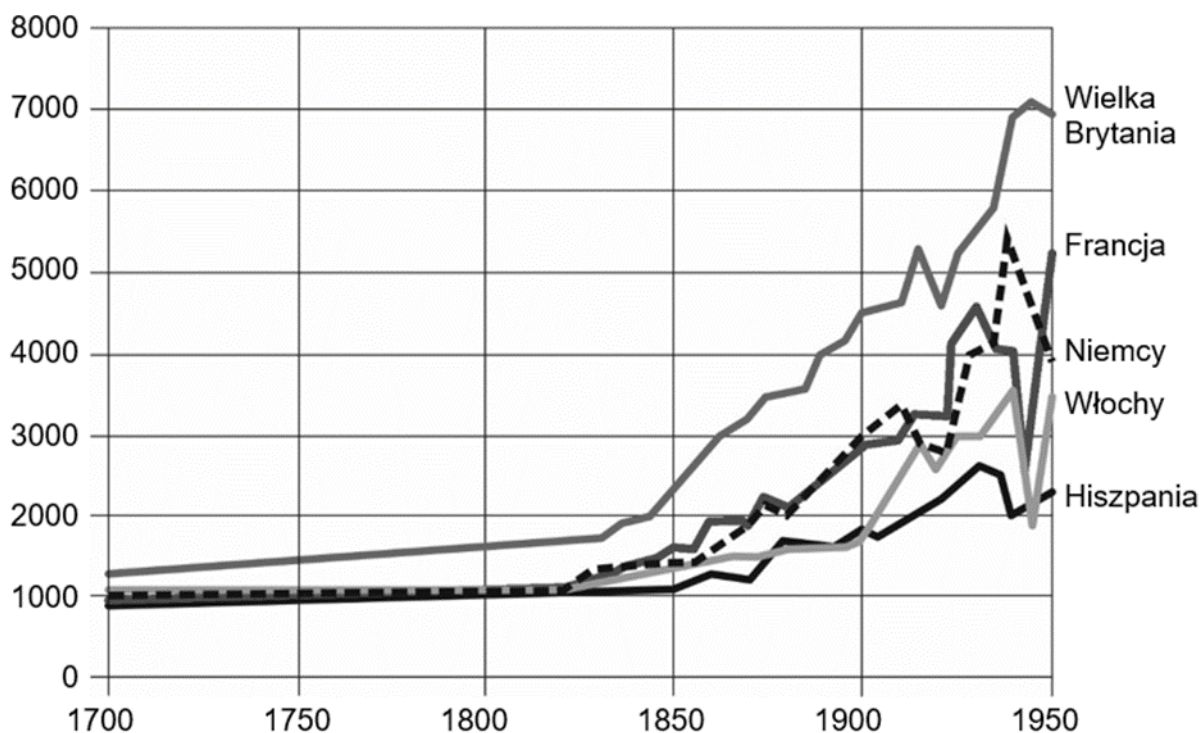
Materiały źródłowe do tematu 4.

Źródło A. Alexis de Tocqueville o przemysłowych miastach Anglii w 1835 roku

Manchester. Trzydzieści czy czterdzieści manufaktur wznosi się na szczycie wzgórz [...]. Ich sześć pięter góruje nad krajobrazem [...], pozwala stwierdzić z daleka centralizację przemysłu. Wokół nich porzucane w beładzie ubogie siedziby plebsu. [...] Małe uliczki starają się opleść niekompletne jeszcze człony tego miasta, stanowią obraz dzieła tworzonego w pośpiechu i nieładzie [...]. Niewiele z tych uliczek jest wybrukowanych, reszta to zwyczajne ścieżki [...]. Usłyszycie hałas pieców, ciężkie sapanie miechów. [...] Łatwo dostrzec bogactwo niektórych i mizериę większości, zaradność kilku fabrykantów, dla których pracują tysiące [...]. Słońce podobne do jasnoszarego dysku już nie próbuje nawet pokonać dymu; pod tą powłoką pracuje 300 000 ludzi.

Wiek XIX w źródłach [...], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 2001, s. 141.

Źródło B. Wykres. Dochód PKB na głowę w wybranych krajach europejskich (w dolarach amerykańskich)

<https://commons.wikimedia.org>

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	25.1.	25.2.	26.
	Maks. liczba pkt	1	1	12
	Uzyskana liczba pkt			

Źródło C. Rozwój linii kolejowych w Europie w II poł. XIX i na pocz. XX wieku (w km)

Kraj	1840	1870	1914
Austria/Austro-Węgry	144	6 122	22 981
Francja	410	15 544	37 400
Hiszpania	-	5 295	15 256
Niemcy	469	18 876	61 749
Rosja	27	10 731	62 300
Wielka Brytania	2 390	21 558	32 623
Włochy	20	6 429	19 125

Na podstawie: *Wiek XIX w źródłach [...]*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 2001, s. 286.

Źródło D. Fotografia

<https://ciekawostkihistoryczne.pl>

Źródło A. Infografika. Miejsca internowania Prymasa Stefana Wyszyńskiego

Na podstawie: <https://info.wiara.pl>

Źródło B. Fragment opracowania historycznego

Napięcie w stale pogarszających się stosunkach państwowo-kościelnych osiągnęło szczyt po wydaniu [...] *Orędzia biskupów polskich do ich niemieckich braci w Chrystusowym urzędzie pasterskim*. W prasie zaroilo się od artykułów oskarżających hierarchię kościelną o zdradę narodową, organizowano też zebrania, na których odcinano się od stanowiska Episkopatu; hasłem przewodnim całej kampanii propagandowej stało się zdanie: *Nie przebaczymy*. Po ogromnej kampanii propagandowej rozpętanej w związku *Orędziem* władze państwowe uznały, że oficjalne uroczystości Tysiąclecia Państwa Polskiego powinny swoimi rozmiarami przyćmić kościelne obchody milenijne. W celu ich właściwego przygotowania powołano do życia specjalną Komisję Partyjno-Rządową d/s Uroczystości Tysiąclecia [...]. Jej wysiłek koncentrował się nie tylko na organizacji obchodów państwowych i zapewnieniu masowego w nich udziału ludności, ale także na działaniach mających na celu ograniczanie frekwencji w uroczystościach kościelnych. Próbowano to osiągnąć m.in. poprzez [...] ograniczanie transportu publicznego, jak i odciąganie ludzi od udziału w nabożeństwach przy pomocy atrakcyjnych imprez świeckich. Rozważano nawet tak nieszablonowe rozwiązania, jak zaproszenie do Polski znajdującego się wówczas u szczytu popularności brytyjskiego zespołu „The Beatles”, którego koncerty miałyby radykalnie zmniejszyć udział młodzieży w uroczystościach kościelnych. Pomysłu nie udało się ostatecznie zrealizować, ale wydano duże środki na emisję w telewizji amerykańskich filmów oraz organizację festynów, koncertów, wystaw, meczy i wycieczek dla młodzieży – wszystko po to, by ograniczyć frekwencję na uroczystościach kościelnych.

<https://dzieje.pl>

Źródło C. Fragment homilii wygłoszonej przez papieża Jana Pawła II na placu Zwycięstwa w Warszawie, 2 czerwca 1979 roku

I wołam, ja, syn polskiej ziemi, a zarazem ja: Jan Paweł II, papież, wołam z całej głębi tego tysiąclecia, wołam w przeddzień święta Zesłania, wołam wraz z wami wszystkimi: Niech zstąpi Duch Twój! Niech zstąpi Duch Twój! I odnowi oblicze ziemi. Tej Ziemi! Amen.

<http://polishfreedom.pl>

Źródło D. Fotografia. Ks. Jerzy Popiełuszko podczas nabożeństwa w intencji Ojczyzny

<https://przystanekhistoria.pl>

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)

